33ste jaar. — Nr 22. Zaterdag 20 Februari 1886.

DE POSTRIJDER

DER PROVINCIE LIMBURG.

Men schrijft in te **Tongeren** bij M. COLLÉE, uitgever en eigenaar van dit blad.

De *Postrijder* verschijnt 's dinsdags, 's donderdags en 's zaterdags.

Alle toezendingen van brieven, geld of aankondigingen moeten *franco* gedaan worden aan den uitgever, **groote Markt, n° 37-39, te Tongeren.**

Abonnement

Drie maal per week **6** francs per jaar.
Twee » » **5** » »
Een » » **4** » »
Een blad afzonderlijk **15** centimen.
De abonnementen zijn vooraf betaalbaar.
Aankondigingen **15** centimen per drukregel.
Reclamen, vonnissen en andere artikels vooraan of midden in het blad : **1** fr. den drukregel.

☞ De personen die tot hiertoe hun abonnement aan den *Postryder* niet betaald hebben, zijn verzocht ons het bedrag ervan te doen toekomen, zoo niet zullen zij eene kwittantie door den post ontvangen met verhooging der kosten van inheuring.

De kwitantien zullen deze week uitgezonden worden.

TONGEREN, DEN 20 FEBRUARI.

NIEUWJAARSGIFTEN

AAN Z. H. LEO XIII.

8de LIJST.

Bedrag der vorige lijst,	fr. 1467,73
De familie Vandendael-Bours	10,00
De Congregatie der onbevlekte ontvangenis in O. L. V. Kerk te Tongeren	74,60
Onbekend van Lauw	3,00
De parochie Hex	33,00
De parochie Zammelen	13,00
Totaal fr.	1603,33

Van alles wat.

De lente staat ons voor de deur en wij nemen de vrijheid aan het gouvernement te herinneren dat het tijd is de hand te slaan aan de bouwing onzer nieuwe statie.

De plannen zijn goedgekeurd en niets belet dat de werken zonder uitstel begonnen worden.

Overigens, eer men de werken kan beginnen, zijn er voorafgaande formaliteiten te vervullen, zoo als de onteigening der gronden. Dat vereischt eenen zekeren tijd en indien men zich daarmee niet dadelijk bezig houdt, is het te vreezen dat er een groot deel van het goed saisoen zal verloopen, vooraleer men de bouwwerken zal kunnen beginnen.

Onze achtbare representanten zullen goed doen op dit punt de aandacht van het gouvernement te roepen, ter gelegenheid van de discussie der begrooting van openbare werken die eerstdaags zal plaats hebben.

∴

Het geuzenblad zal er waarschijnlijk wel genoeg van hebben over den pennestrijd aangaande onze lagere jongens en meisjesscholen.

Indien het hem kan plezier doen, dan zullen wij vandaag eens eenige cijfers aanhalen, aangaande het atheneum van onze stad.

Het atheneum van Tongeren kost jaarlijks fr. 55,865,00

Het telt omtrent 70 leerlingen.

Elke leerling kost dus jaarlijks 800 fr.

Er zijn 17 professors ; dat maakt 1 professor voor vier leerlingen !

Onder die 70 leerlingen zijn er 28 die aan andere gemeenten toehooren en die aldus voordeeltrekken uit de zware lasten welke de burgers van Tongeren moeten dragen om jaarlijks het deel der gemeente kas op te brengen in de uitgaven welke het atheneum veroorzaakt.

Het geuzenblad kan over die cijfers wauwelen zoo lang en zoo veel het wil, wij zeggen dat het een schandaal is.

Om de burgers van Tongeren te troosten kunnen wij hier nog bijvoegen dat het peperduur atheneum van Tongeren op de allerlaatste plaats staat tusschen alle middelbare onderwijsgestichten van het land. Dat werd alweer eens bewezen in den laatsten algemeenen wedstrijd, waar het atheneum van Tongeren met de grootste schande is uitgekomen. Niet het minste prijsje ! niet het kleinste accessitje ! niet de geringste benoeming !

En dat nietsbeduidend machien kost jaarlijks vijf en vijftig duizend acht honderd vijf en zestig frank !

∴

M. Melot, verslaggever der middelbare sectie heeft aan de Kamer zijn rapport meegedeeld over den toestand der atheneums en middelbare scholen van het land.

De cijfers die M. Melot aanhaalt aangaande het atheneum van Tongeren zijn nog welsprekender dan die welke wij hierboven aanhaalden.

« De bevolking der atheneums van Athen en Tongeren, zegt de verslaggever is geenszins in evenredigheid met het getal der professors en met het bedrag der kosten. Het atheneum van Tongeren heeft **17 professors** ; dat maakt **vier leerlingen per professor.**

∴

De burgerlijke godshuizen, zeggen de liberalen, en alle andere openbare armbesturen mogen door geene katholieken geregeerd worden. Wanneer de Burgerlijke Godshuizen in handen der katholieken vallen, speelt de geestelijkheid meester, en deze « *zou het geld der armen inpalmen om het voor haren winkel te gebruiken* ».

De liberalen alleen, zeggen zij, zijn in staat om de godshuizen degelijk te besturen en de arme lieden, onderlingen en weezen, naar behooren te ondersteunen.

Wij gaan daar onze lezers een nieuw welsprekend staaltje van geven.

Te Bergen is het bestuur der Burgerlijke Godshuizen over jaren in handen der geuzen gevallen. Deze hebben dit bestuur gansch verwereldlijkt, de katholieken er uit gebannen, de zusters verjaagd uit het weezenhuis, enz. enz.

Ziehier nu het gevolg der verwereldlijking :

Gedurende de eerste jaren der verwereldlijking, kostte het weezenhuis alleen 35,000 fr. meer dan in den tijd der zusterkens.

De liberalen, om dat overgroot verschil uit te leggen, dierven beweren dat de religieuzen de kinderen niet genoegzaam voedden en slecht kleedden.

Doch, tot schande der Bergensche liberalen, moesten zij welhaast bekennen dat zulks eene afschuwelijke laster was en dat integendeel, onder het liberaal bestuur, de toestand der arme weezen om zoo te zeggen niet om uit te houden was.

Het brood dat door het geuzenbestuur aan deze arme kinderen tot voedsel gegeven werd was zoo slecht, dat geen hunner er wilde of kon van eten.

En wat de kleeding betreft, ieder kind had slechts twee hemdjes *in slechten staat* en de meesten hunner hadden zelfs geene neusdoeken.

Wat de orde en de zedelijkheid in het weezenhuis betreft, de bijzonderheden die daarover zijn meegedeeld geweest, zijn oprecht schandalig : de godsdienst werd er niet onderwezen ; 's zondags ging er niemand naar de mis ; weezenjongens en weezenmeisjes mochten dikwijls met elkander in betrekking komen, brieven verwisselen, enz. Wij zullen dat potteken maar liever gedekt laten.

Ziedaar, om maar een voorbeeld aan te halen, wat de volledige overheersching der liberale denkbeelden in de weezenhuizen van Bergen heeft voortgebracht.

Laat ons hopen dat deze dure les elders dan te Bergen vruchten zal dragen en aan menigen verdwaalden burger de oogen openen over de valscheid der liberale « *volksliefde* ».

Wat denkt het tongerschgeuzenbladje daarvan?

∴

Nu dat de priester dikwijls 't voorwerp is van de spotternijen der geuzen, willen wij onze lezers eens voorstellen hoe de Lammenais den dienaar Gods afschildert :

« Weet gij wat een priester is, gij, wien de naam van priester alleen verbittert en u doet glimlachen van medelijden ? Een priester is van plichtswege, de vriend, de voorzienigheid van al de ongelukkigen, de trooster der bedrukten, de verdediger van al die van bescherming beroofd zijn, de steun van de weduwe, de vader der weezen, de hersteller van al de wanorders en al de kwalen, welke de passien en de valsche leeringen voortbrengen. Zijn gansch leven is niets anders dan eene lange en heldhaftige zelfopoffering voor het geluk van zijnen evenmensch. Wie van u zou bereid zijn om, gelijk hij, de huiselijke vreugde, al zijn genot, al de goederen die de menschen zoo gretig najagen, te verwisselen tegen nederige bezigheden, pijnlijke plichten, tegen bedieningen, wier uitoefening het herte doet breken en afkeer inboezemt aan de zinnen, en dat om meestendeels tot vrucht van zoovele opofferingen, niets anders dan verachting, ondankbaarheid en smaad te plukken ?

» Gij ligt nog in diepen slaap gedompeld, en ziet, de man van liefdadigheid, voor het opstaan der zonne, heeft reeds den loop van zijne liefdewerken hernomen. Hij heeft den arme verlicht, den zieke bezocht, de tranen van het ongeluk afgedroogd, of deze van het leedwezen doen vloeien, den onwetende geleerd, den zwakke versterkt, en zielen, door den storm der passien ontsteld, in de deugd bevestigd. Na eenen geheelen dag met zulke weldaden geheel en al vervuld, komt de avond met de ruste voor hem niet. Op het uur dat het vermaak u naar de tooneelspelen en feesten uitnoodigt, komt men in allerhaast den heiligen dienaar halen : een kristen heeft zijne laatste stonden ; hij gaat sterven, en wie weet, misschien van eene besmettelijke ziekte ; 't is gelijk, de goede herder zal zijn schaapken niet laten van deze wereld gaan, zonder aan zijne zijde God te bidden, die voor hetzelve stierf, en die het, op dat gewichtig oogenblik, in zijn sacrament van liefde, eenen zekeren pand van onsterfelijkheid geeft. Dat is de priester ! »

∴

Als men de geuzen-bladen moest gelooven, dan zouden al de aangenomen onderwijzers en onderwijzeressen Broerkens en Nonnekens zijn. De waarheid is dat op 2,302 dier onderwijzers er ten hoogste 50 Broerkens zijn. En zoo liegen de geuzen-bladen dag-in-dag-uit.

∴

In den Gemeenteraad van Brussel gaan de Doctrinairs en Radikalen voort met elkander te verslinden en uit te maken voor al wat heelijk is. Bewijs van goede opvoeding en van politiek doorzicht !

∴

M. Pasteur, de geleerde Katholieke Franschman heeft tot nu toe 222 personen, gebeten van razende honden, gemeesterd. Slechts een persoon, een meisje dat veel te laat gezorgd had, is van de razernij gestorven. Het schijnt bewezen dat de doorluchtige Fransche geleerde, een goed kristen, inderdaad een middel ontdekt heeft om de razernij te voorkomen.

∴

De photographie heeft men tot een zeer nuttig doeleinde aangewend. Voortaan zal het ieder spreker mogelijk worden, aan doofstommen zijne gedachten kenbaar te maken.

Men heeft al de bewegingen van den mond bij het uitspreken der klinkers en medeklinkers en van enkele lettergreepen laten photographeeren. Naar deze photographische afbeeldingen leert de doofstomme de letters en de woorden door het zien, zooals wij door het gehoor.

't Zijn de donnu : Broederkens, die deze leerwijze, ten behoeve van hun ongelukkige medemenschen, hebben uitgevonden.

∴

Volgens een geloofwaardige statistiek, zegt de *Univers*, is Engeland het land dat de meeste brouwerijen bezit ; het telt er 27,000 met eene jaarlijksche voortbrengst van meer dan 3,960,000,000 liters bier ; daarna komt Duitschland met 25,000 brouwerijen. Deze brouwerijen leveren jaarlijks 3,600,000 liters bier ; de Verenigde-Staten (Amerika) met 3000 brouwerijen en 2,400,000,000 liters ; Oostenrijk Hongarie met 2095 brouwerijen en 1,120,000,000 liters ; België met 1250 brouwerijen en 841,000,000 liters bier.

In al deze landen is het bier de voornaamste en algemeene drank.

Frankrijk heeft 3000 brouwerijen en levert 628,000,000 liters bier ; Holland 300 brouwerijen u 112,000,000 liters ; Zweden 123 brouwerijen en 34,000,000 liters ; Rusland 480 brouwerijen en 32,000,000 liters ; Italië 156 brouwerijen, een 16,000,000 liters.

Meer dan 400,000 werklieden worden dagelijks in Europa en in Amerika in de brouwerijen bebruikt.

De collecte verleden zondag in O. L. V. kerk gedaan onder de mis van half twaalf, ten voordeele der armen bijgestaan door het genootschap van den H. Vincentius à Paulo, heeft de som van 700 fr. opgebracht.

Onze stadsgenoot de eerw. heer Ruwet, pastoor van Souverain-Wandre, die het liefdadigheidssermoon heeft gepredikt, heeft zich bij deze omstandigheid als een zeer welsprekend redenaar bekend gemaakt.

Deze opbrengst zal het liefdadig genootschap van den H. Vincentius toelaten krachtdadig ter hulpe te komen aan onze noodlijdende medeburgers.

Voegen wij hierbij dat het genootschap gedurende dezen winter 62,600 kilos brandkolen aan de armen der stad uitgedeeld heeft.

Benoeming.

De eerw. heer Hollanders, pastoor te Genendyck is verplaatst naar de parochie Groote-Brogel, in vervanging van den eerw. heer Engelen, die zijn ontslag heeft genomen. — De eerw. heer Erkens, kapelaan te Heers is kapelaan benoemd te Houthalen.

Sterfgeval.

De eerw. heer Van Muysen, pastoor te Berlingen sedert 1866, priester van 1847, is onverwachts den 10 ll. in den heer overleden.

BINNENLAND.

Men meldt uit Houdeng-Aimeries, dat een jongeling van 15 jaren aldaar vermoord is, met het doel hem zijn veertiendaagsch werkloon af te nemen.

— Men schrijft uit Brussel, 17 februari :

De grenadiers, te Brussel in garnizoen, maakten gisteren weêr gebruik van de trommels. Minister Pontus woonde de krijgsbewegingen van het regiment bij op het plein Ten Bosch en vergezelde het naar de kazerne. Onderweg maakte het regiment front voor de koningin en presenteerde de wapens. Generaal Pontus had met haar intusschen een kort onderhoud.

— Zaak Degand. — Zooals wij donderdag meêdeelden zijn Degand en Delannoy in de gevangenis van St-Gilles opgesloten.

Delannoy werd in hunrijtuig overgebracht en bekwam de toelating om op pistool te zitten. Dezelfde gunst werd aan Degand toegestaan.

De mandaten van aanhouding en geheime opsluiting zijn den 16 ten 4 ure afgeleverd.

Het geheim zal slechts opgeheven worden den 19 op hetzelfde uur. Vrijdag of zaterdag zullen zij voor de raadskamer verschijnen om hun mandaat van aanhouding al of niet te hooren bekrachtigen.

De vrouw, die de rol van Esther Defize gespeeld heeft, zou volgens *l'Etoile*, zekere juffrouw D. zijn, 55 jaren oud, die tot eene zeer achtbare familie behoort en Schaerbeek bewoont.

Eene ernstige ziekte houdt haar bedlegerig.

De onderzoeksrechter en de prokureur des konings hebben een bezoek bij haar afgelegd en haar eene lange ondervraging doen ondergaan.

Eene groote hoeveelheid papieren zijn bij haar in beslag genomen.

Daar zij te ziek is om het mandaat van aanhouding op haar toe te passen, wordt zij door het gerecht in hare woning bewaakt.

Op het oogenblik dat Degand het bevel hoorde geven, hem naar de gevangenis te voeren, viel hij in onmacht.

Na een half uur kwam hij tot zich zelven, doch thans sloeg zijn toestand in een hevigen zenuwaanval over. Dit was de oorzaak, dat hij anderhalf uur na Delannoy in de gevangenis aankwam.

De dame in kwestie zou in betrekking staan met Delannoy.

Het is onmogelijk, zegt de *Gazette*, uit al het gepraat des volks wijs te worden, maar wat er ook van zij, *het schandaal is overgroot* en de uitslag van het onderzoek geeft een treurig gedacht van onze zeden.

Men heeft, natuurlijk, oude koeien opgehaald. De plaats van M. Degand was reeds sedert lang niet meer houdbaar aan de brusselsche balie.

Ten einde eene achtbare familie niet met pijnlijke herinneringen te treffen, heeft men meer dan een jaar de uitbersting der zaak onderdrukt.

Een meisje X...., heeft eene klacht ten laste van Degand neergelegd. Zij had hem in december eene som van 45,00 fr. die van een erfleed voortkwam, toevertrouwd, en welke hij in titels moest omzetten. Op hare herhaalde aanvraag had hij haar telkens met eene gemaakte boodschap weggezonden.

Ziehier nog eenige inlichtingen over het regelmatig leven van Delannoy :

Sedert eenigen tijd hield de rechterlijke policie een waakzaam oog op hem. Maandag avond zocht men hem in de kolli-huizen, in zijne woning, bij hooger gemelde dame te Schaerbeek. Eindelijk vond men hem rond 2 ure 's nachts in gezelschap eener vrouw.

— Wij lezen in de *Independance* dat eene huiszoeking bij eenen wockeraar te Gent gedaan tot de ontdekking heeft geleid van verdachtmakende brieven, geschreven door officieren. Na een onderzoek heeft de minister van oorlog besloten met strengheid te handelen.

Een generaal, overigens zeer bekwaam en die wezenlijk diensten aan het leger heeft bewezen, maar die in een oogenblik van ijlhoofdigheid, den woekeraar schriftelijk het kruis der Leopoldsorde zou beloofd hebben, zou op pensioen gesteld zijn.

Een kolonel, aan wien men niets ernstigs te verwijten heeft, maar die aan den woekeraar eenen brieffheeft geschreven, beginnende met de woorden: « Mijn waarde Pieter » is daarvoor gestraft met 15 dagen arrest ; eindelijk, een kapitein die zijne decoration bij den woekeraar had op pand gesteld, is bij ordemaatregel in beschikbaarheid van dienst gesteld.

— Er komen in het loten soms zonderlinge gevallen voor : Een jongeling van Lier, zegde, als hij ging loten : « 'k zal 126 trekken. » En inderdaad dit nummer haalde hij uit den trommel. Zijn broeder moest vijf jaren nadien loten en hij zegde: « 'k zal 20 meer hebben dan mijn broeder. » Wezenlijk, hij trok 146.

VERLOREN EER

Een verhaal naar het hoogduitsch.

(9e VERVOLG.)

Hagen hield voor eene herberg stil, liet het paard op stal brengen en bestelde een ontbijt voor zich en zijne bruid.

Hij voerde onder het eten een levendig gesprek met den hospes over het proces dat hem in de stad voerde en Dora hoorde, hoe de waard op koelen, onverschilligen toon zegde, dat den beschuldigde even zeker tien jaar tuchthuisstraf wachtten als het amen na de mis, indien de zaak zich zoo toegedragen had, als M. Hagen hem verhaalde. Dora kon of wilde dit niet gelooven ; de koelheid, waarmede beide daarover spraken, verontwaardigde haar. Zij hoopte nog altijd dat het vonnis vrijsprekend zou luiden en zij verzuimde niet om, voor zoo ver het in hare krachten lag, deze hoop te verwezenlijken.

Toen zij uitgenoodigd werd om getuigenis af te leggen, antwoordde zij duidelijk en vast op elke vraag van den rechter, en in elk antwoord liet zij het geloofaan deonschuld des aangeklaagde doorschemeren. Zij verklaarde onomwonden dat haar verloofde den beklaagde door harde woorden getergd had, dat Willem evenwel bedaard gebleven was en geen enkele bedreiging geuit had. Zij wilde ver in het verleden teruggaan en van zijne goedhartigheid en eerlijkheid voorbeelden aanhalen, ja, zij wilde in een zelfs betoog van zijne onschuld treden, toen men haar met de bemerking, dat zij slechts op de gestelde vragen te antwoorden had, het woord ontnam.

Had hare getuigenis al een gunstigen indruk gemaakt, zoo moesten de verklaringen der overige getuigen dezen indruk spoedig uitwisschen.

Hagen verhaalde zijne eerste ontmoeting met Willem, hij schilderde diens woede, die zich wel niet in dreigende woorden, maar wel in dreigende blikken en gebaren uitgedrukt had ; hij herinnerde zich duidelijk, dat hij bij deze ontmoeting tot zijne bruid, in tegenwoordigheid van den beklaagde gezegd had, dat hij eerst den volgenden morgend zou terugkeeren, dat zijn knecht verlof had en de oude meid alleen in den molen was. Daarbij verklaarde hij, dat de beklaagde van woede een luiden kreet had geslaakt, toen hij vernam dat de verzekeringsmaatschappij de geheele geleden schade vergoeden moest en de mulder een rijk man was en bleef.

Deze kreet van woede vormde in den bewijsketen een zeer sterken schakel, hij bewees onomstootelijk, dat het vaste voornemen van den beklaagde geweest was den mulder ten grondte te richten. Al de getuigen, uitgenomen Dora en de herder, hadden dezen kreet gehoord, de beschuldigde kon niet ontkennen dien uitgestooten te hebben.

De getuigenis van den herder was eveneens zeer ongunstig. De oude man moest overeenkomstig de waarheid verklaren, dat hij Willem ernstig voor elke daad van waakneming gewaarschuwd en hem herhaaldelijk maar vruchteloos aangemaand had met hem naar het dorp terugtekeeren; hij moest op de vraag, of de beklaagde in dien stond vast besloten was zich op den mulder te wreken, toestemmend antwoordde.

Brigitte had den beschuldigde kort voor het uitbersten van den brand op het erf gezien, en was door de woestheid van dien man zoo verschrikt geweest, dat zij zich niet uit het vertrek waagde, wijl zij vreesde hem te zullen ontmoeten.

Na al deze verklaringen viel het den procureur-generaal licht de schuld zoo klaar en duidelijk vast te stellen, dat er niet de geringste schijn van twijfel meer overbleef.

In onzinnige woede, met het vaste voornemen den verloofde zijner ontrouwe geliefde tot den bedelstaf te brengen, had de aangeklaagde de misdaad gepleegd. Hij had de oude meid vrees aangejaagd om te verhinderen alle deuren te sluiten ; hij was later in het huis geslopen en had hier, evenals in de schuur, vuur aangelegd, en het genot dat hij bij het gelukken van zijn duivelachtig opzet smaakte, deed hem vergeten, welk gevaar hem zelven bedreigde, indien hij op het tooneel van den brand aangetroffen werd. Een boosaardige vreugde had zijne zinnen beneveld, hij dacht niet aan de noodzakelijkheid der vlucht, hij dacht er eerst aan toen het gevaar hem van zoo nabij op de hielen zat, dat hij er zich nog ter nauwernood aan onttrekken kon. De verklaringen der getuigen stemden allen daarin overeen, dat hij alleen de dader zijn kon ; ook de verklaringen van het meisje, voor zoover men daaraan gewicht hechten mocht, waren verpletterend. Daarbij moest men het verledene van den beschuldigde in aanmerking nemen. Hij was een gestrafte dief, hij had den weg der misdaad reeds voor eenigen tijd betreden en de ondervinding leerde, dat de eerste stap op dezen weg den terugkeer onmogelijk maakt. Wanneer een mensch gelijk de beschuldigde zijne onschuld betuigde, dan was dat alleen een bewijs van verregaande verstoktheid welke daarom de strengste toepassing der straf vorderde. Hij eischte een tuchthuisstraf van vijftien jaar.

De verdediger, die den beschuldigde ambtshalve toegevoegd was, nam de schuld als bewezen aan ; hij bepaalde er zich toe gronden aan te voeren, die de misdaad in een gunstiger daglicht stelden. Hij beweerde dat de beschuldigde tot den daad was uitgetart, dat hij haar gepleegd had in een ontoerekenbaren toestand, ja, men kon met recht zeggen, in een vlaag van razernij.

Doch de geworen verwierpen de vraag of er verzachtende omstandigheden aanwezig waren en het hof veroordeelde Willem tot een 10jarige tuchthuisstraf.

Met de uitdrukking van hoogste ontzetting rustte de strakke blik van Dora op den veroordeelde. Hagen bood haar den arm aan ; zij hoorde hem niet, hare gansche opmerkzaamheid was op den ongelukkige gevestigd, om wiens kleurlooze lippen een bittere trek speelde.

Eerst nadat hij weggevoerd was, hield de toovermacht op, welke het meisje geboeid hield ; hare oogen vulden zich met tranen en een diepe, zware zucht steeg uit haren benauwden boezem op. Zij legde hare hand op den arm haars verloofden en verliet, door hem geleid, de zaal.

De herder, die naast den herberger aan den uitgang van het gebouw stond, zag haar hoofdschuddend na.

— Voor dat arm meisje heeft het leven geen vreugde meer, sprak hij met gedempte stem ; de mulder zal zijne vrouw spoedig onder de graszoden moeten leggen.

— Och kom ! uit het oog uit het hart, antwoordde de herbergier schouderophalend ; met dertijd heeden alle wonden. Het is waar, zij heeft hem lief gehad en ik geloof dat zij hem nog lief heeft ; maar zij moet nu toch inzien dat hij hare liefde onweerdig is.

— Moet zij dat ? vraagde de oude man, bedenkelijk het hoofd schuddende. Indien hij de misdaad begaan heeft, dan dreef zij hem daartoe door haren trouwbreuk ; dat is de worm die aan haar hart zal knagen. En hij heeft ze niet begaan...

— Kunt gij thans nog twijfelen ?

— Ja, mijn twijfel is heden nog sterker geworden... Zoo staat geen schuldige voor zijne rechters, al is hij nog zoo verstokt en boosaardig, gelijk Willem heden voor het gerecht stond ! Het scheen mij zelfs toe alsof de knaap te fier was, om zich tegen de aanklacht te verdedigen !

— Dat was louter slim overleg en berekening, merkte de waard aan. Gij laat u door Dora op een dwaalspoor brengen ; dewijl zij aan zijne onschuld geloolt, meent gij er ook te moeten aan gelooven. Het is een bepaalde onmogelijkheid, dat een ander de misdaad kan begaan hebben. Hagen heeft geen vijanden ; daarenboven berstte de brand juist in denzelfden stond uit, dat Willem zich in de nabijheid van het erf bevond.

— Ja, als gij het zoo uitlegt.

— Welnu ! ik geloof niet, dat men het anders uitlegen kan ! zegde de herbergier ontstemd. Het gerecht veroordeelt niemand, wanneer het geen bewijzen voor de schuld gevonden heeft en hier zijn bewijzen in overvloed voorhanden !

De herder schudde het grijze hoofd en zweeg ; de twijfelingen, die in zijn geest opstegen, konden door geen uitspraak van het hof op zijde geschoven worden.

VI.

Hoe veel spoed en vlughed de mulder ook met den herbouw van zijn molen en aanhoorigheden deed maken, werd het toch lente eer hij er met zijne jonge vrouw intrekken kon.

Dora was stiller en kalmer geworden ; de tijd scheen de wonden geheeld te hebben, welke de veroordeeling van haren vroeger verloofde in haar hart geslagen had. In de eerste weken sprak zij nog dikwijls van hem ; het was haar eene behoefte haren haat en hare verbittering lucht te geven en er kwamen zelfs oogenblikken, waarin zij dezen haat aan den mulder te kennen gaf op eene wijze, welke maar al te duidelijk verraadde, dat zij niets vuriger wenschte dan de keten te verbreken, die haar aan hem bonde.

Peter Hagen hoorde hare verwijten zwijgend aan en het vervolg leerde, dat dit de wijste partij was, die hij kiezen kon. Van leverlede bedaarden die huiselijke stormen. Doordien Hagen zijne bruid dikwijls wegens de inwendige inrichting